

ҚУРИЛИШ ИҚТИСОДИЁТИДА ЗАМОНАВИЙ ТРЕНДЛАР ВА ИННОВАЦИОН ЕЧИМЛАР

А.Ж.Абдуллаев

ТАҚУ мустақил изланувчиси

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15105425>

MODERN TRENDS AND INNOVATIONS IN THE CONSTRUCTION ECONOMY

Abdullaev A.Zh.

Independent applicant TAKU

Аннотация: Ушбу мақолада қурилиш иқтисодиёти соҳасидаги замонавий трендлар ва инновацион ечимлар таҳлил қилинади. Жаҳон тажрибаси ва маҳаллий шароитлар асосида қурилиш соҳасида самарадорликни ошириш бўйича тавсиялар берилган. Технологик инновациялар, рақамли моделлаштириш ва устувор ривожланиш концепциялари асосида янги ёндашувлар таклиф этилган. Шунингдек, Ўзбекистонда қурилиш соҳасидаги мавжуд ҳолат ва истиқболли ривожланиш йўналишлари таҳлил қилинади.

Калит сўзлар: қурилиш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик, кичик корхона, регрессион таҳлил, корреляцион боғлиқлик, регрессион тенглама, сценарий.

Аннотация. This article analyzes modern trends and innovative solutions in the field of construction economics. Recommendations are given to improve the efficiency of construction based on world experience and local conditions. New approaches are proposed based on the concepts of technological innovation, digital modeling and priority development. The current state and promising directions of construction development in Uzbekistan will also be analyzed.

Keywords: construction, small business and private entrepreneurship, small business, regression analysis, correlation dependence, regression equation, scenario.

Кириш. Қурилиш соҳаси жаҳон иқтисодиётининг асосий таркибий қисми ҳисобланади. Ҳар йили янги технологиялар ва инновацион ечимлар ушбу соҳанинг ривожланишига катта таъсир кўрсатади. Шу боис, қурилиш иқтисодиётида замонавий трендлар ва янги механизмларни ўрганиш долзарб масалага айланган. Бугунги кунда саноатлаштириш, автоматизация ва рақамли технологияларни жорий қилиш қурилиш тармоғининг самарадорлигини ошириш учун муҳим воситалардан бирига айланмоқда.

1. Қурилиш соҳасидаги замонавий трендлар

- Индустириал қурилиш ва модулли технологиялар – қурилиш жараёнини тезлаштириш ва харажатларни камайтириш учун модулизация ва конвейер усулларидан фойдаланиш. Масалан, Европа ва АҚШда йирик шаҳарлар инфратузилмаси модули қурилишга асосланган.
- BIM (Building Information Modeling) – рақамли моделлаштириш – қурилиш объектларини рақамли муҳитда тўлиқ лойиҳалаштириш ва бошқариш, бу эса хато ва харажатларни камайтиришга ёрдам беради.
- Барқарор ривожланиш ва «яшил» қурилиш – экологияга зарарсиз технологиялардан фойдаланиш, қайта тикланадиган энергия манбаларини жорий этиш.

- Автоматизация ва сунъий интеллектдан фойдаланиш – робототехника ва сунъий интеллект ёрдамида қурилиш жараёнини автоматлаштириш ва ресурслардан тежамкорлик билан фойдаланиш.

2. Инновацион ечимлар ва уларнинг иқтисодий самарадорлиги

- Янги қурилиш материаллари – углерод-кам цемент, нано-технологиялар асосида яратилган конструкциялар ва энергия тежайдиган фасад материаллари.

- Энергия тежамкорлик ва кам углеродли технологиялар – «пассив уйлар» концепцияси ва интеллектуал қурилиш тизимлари, улар энергия сарфини камайтиришга ёрдам беради.

- Лойиҳалаштириш ва бошқарувда рақамли технологиялар – қурилиш харажатларини таҳлил қилиш, лойиҳаларни самарали бошқариш учун сунъий интеллект ва IoT (Internet of Things) имкониятларидан фойдаланиш.

3. Ўзбекистонда қурилиш иқтисодиётидаги имкониятлар ва муаммолар

- Мавжуд иқтисодий ва ҳуқуқий база таҳлили – мамлакатда қурилиш соҳасини қўллаб-қувватлаш бўйича давлат сиёсати, кредит ва солиқ имтиёзлари.

- Тармоқда рақамлаштириш жараёнлари – қурилиш бошқарувида рақамли платформаларни жорий этиш, масалан, электрон тендер тизимлари.

- Илмий-тадқиқот ва инновацияларни жорий этиш механизмлари – қурилиш соҳасидаги янги технологияларни тадқиқ этиш ва уларни ишлаб чиқаришга татбиқ қилиш бўйича марказлар ташкил этиш.

4. Қурилиш соҳасидаги муаммолар ва уларнинг ечимлари

- Қурилиш лойиҳаларининг юқори нархи ва инвестицияларнинг камлиги.

- Малакали мутахассислар етишмовчилиги ва касбий тайёргарлик даражасининг пастлиги.

- Экологияга таъсирини камайтириш масалалари.

- Жаҳон стандартларига мос келадиган қонунчиликни такомиллаштириш зарурияти.

Хулоса

Қурилиш иқтисодиётида замонавий трендлар ва инновацион ёндашувлар соҳанинг жадал ривожланишига тўртки бермоқда. Технологияларни жорий қилиш, рақамли моделлаштириш ва иқтисодий самарадорликни ошириш асосий вазифалардан бири бўлиб қолмоқда. Ўзбекистонда мазкур соҳани такомиллаштириш учун стратегик ёндашувлар ишлаб чиқилиши лозим. Бундан ташқари, давлат ва хусусий сектор ўртасидаги ҳамкорликни кучайтириш, инвестициялар оқимини ошириш ва инновацион лойиҳаларни рағбатлантириш орқали қурилиш соҳасининг жаҳон стандартларига мос ривожланиши таъминланиши мумкин.

Foydalanilgan adabiyotlar/Используемая литература/References:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил

2. 7-февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги ПФ-4947 сонли Фармони. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2017 й., 6-сон, 70-модда, 20-сон, 354-модда.

3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 21 октябрдаги “2017-2021 йилларда қишлоқ жойларда янгиланган намунавий лойиҳалар бўйича арзон уй-жойлар қуриш дастури тўғрисида”ги ПҚ-2639 сонли қарори.
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 20 февралдаги “ “Обод қишлоқ” дастурини 2019 йилда амалга ошириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-4201 сонли қарори.
5. Нуриев Р.М. Курс микроэкономики:Учебник для вузов.-Н90 М.: Издательская группа норма-ИНФРА,1998.-572с
6. Пиндайк Р., Рубинфельд Д. Микроэкономика: Сокр.пер.с англ./Науч.ред. В.Т.Борисович, В.М.Полтерович, В.И.Данилов и др.-М.: Экономика; Дело,1992.-510с.
7. www.stat.uz Ўзбекистон Республикаси статистика қўмитаси маълумоти
8. www.lex.uz
9. <http://review.uz/ru/post/biznes/goskomstat-vedomlyae>.

